

מעולם לא היתה מעשלה כה מאובנת..

היום האחרון של מושב הכנסת היה מוקדש לדיון על משדר ראש-הממשלה. כשקמתי לדבר, קמה גולדה ממקומה, כרגיל, ויצאה באופן הפגנתי. במשך הנאום היא עמדה בפתח האולם, הקשיבה ועישנה סיגריות בשורת. בנאום התשובה שלה, פסחה באופן הפגנתי על נאום זה, וחזקירה אותו רק ברמזים. להלן הנאום:

אורי אבנרי: בנאומה היום, הצטיינה ראש-הממשלה לה שוב בכשר טאקטי נדיר. היא נטשה את שדה-הקרב של מדיניות החוץ - וביצדק. כי מה יש לה לבשר לאומה על שדה זה, אלא זאת: לא זוננו, לא עשינו, לא יזמנו. במשך שנה שלמה לא התקרבונו אף במיר לימטר אחד אל היעד הלאומי העליון: השלום. לכן העבירה ראש-הממשלה את כוחותיה המילוליים משדה-הקרב של מדיניות-החוץ לזירה הפנימית. אמנם, גם בזירה זו לא יכלה ראש-הממשלה לבשר לאומה נצחונות מזהירים או הישגים מופלגים. היא נאלצה להסתפק בהטפת מוסר, בצירוף רמזים קודרים על איסור שביתות.

הבטחון בולע את הכל

המדיניות הסוציאליט לא תשתנה: העשירים יוסיפו להתעשר, לעניים יזרקו פירורים, ולכל הציבור הגדול, החי לו בין שני הקצוות, מובטחים מיסים חדשים, מחירים עולים, הקפאת שכר וצוויר-ריתוק. האמת הפשוטה היא, שאין שום פתרון של ממש לבעיית העוני, למתחים הסוציאליים, די סכנת ההתפוצצות הפנימית כל עוד מוקדש כשליש מן התוצר הלאומי, במחצית תקציב המדינה, לצורכי הבטחון.

וזהו העובדה המכרעת, שיש לחזור ולחזור עליה: ב"שנה, החמישית מאז הגענו לגבולות הבטחון האידאלי-ליים", בולע הבטחון סכום הגדול פי חמישה מזה שהורצאנו על הבטחון כאשר היינו עדיין בגבולות הנוראים של ה-4 ביוני, אותם גבולות מיסכנים אשר ראש-הממשלה נשבעת לנו, שלא תסכים לעולם לחזור עליהם. צורכי הבטחון גדלים משנה לשנה, כחבית מתרחבת שאין לה תחתית - ונתוך החבית הזאת אנחנו זורקים את הסכומים הדרושים להיפול שכונות העוני, לחינוך גבוה חינם, די

סתירה, היכולות להשלים זו את זו במבצע מדיני משר לב ודינאמי.

זו השעה לפנות לפלסטין!

השטח הראשון הוא הקרוב ביותר: פלסטין.

בשלוט גולדה מאיר, הפכה המילה "פלסטין" כימעט מילה אסורה, בבחינת "פלסטין יוק". מה הפלא, שבבוא

צ'ו אן-ליי נפגש עם קיסנינג'ר

ההודמנות הגדולה, ההיסטורית, אין מי שמעז ואין מי שפסוגל לנצלה?

זלמן שובל (ע"מ): לפני שנה אמרת שיאסר עראפאת הוא בג'וריון של הפלסטינים, וראית ב"פתח גשר שלום בין ישראל והערבים. מה דעתך היום?

אורי אבנרי: בעוד רגע אגיד לך בדיוק מה דעתי על כך.

היום נמסר ממקורות החצר בראבאט, שמלך מארוקו

הכרה בישראל ונכונות לשלום עימה. הנשיא אל-סאדאת סיכן את מעמדו, את עצם חייו הפוליטיים, כאשר בישר שינוי היסטורי זה. עמו התעייף ממלחמה ללא תכלית, ומוכן לשלום של כבוד.

אפשר היה לקוות, כי ממשלת ישראל תצדד צעד גדול לקראתה, אך היא לא צעדה אפילו צעד זעיר, אף לא צעד של מילימטר אחד.

לא הצהרנו על נכונות לוותר על סיפוח, לא עשינו את המחווה הקטנה ביותר כדי לאשר לאי-סאדאת להגיד לעמו שזו: מצריים צעדה קדימה לקראת השלום, ישראל הגיבה בוותרות חשוב משלה.

הרי בינתיים מדובר על ויתור מילולי - הכול מס' כימים שאין נסיגה אלא אחרי השגת השלום.

הדינאמיקה של מצב זה עלולה להביא למלחמה - מלחמה שאין לנו מה להרוויח בה, שסכנותיה עצומות, שבה עלולים כוחותינו להיתקל, זו הפעם הראשונה מאז ראשית מיפעל התחייה, בכוחות של מעצמה עולמית, בקרב פנים אל פנים.

ההודמנות עדיין לא חלפה. אנו מציעים להצהיר ברורות - כאוזני מצריים, כאמצעות יוזמה ישראלית ישירה, או כאמצעות ג'וזף סיסקו וחבריו - שתמורת שלום אמיתי, תמורת בטחון משוריין, תמורת גבול פתוח וריקי מת'חיים חדשה במרחב - מוכנים אנחנו לוויתור על סיפוח - כל סיפוח - בר כבוד עם פתרון הבעייה הפלסטינית.

לכונן יחסים עם בריה"מ

השטח השני הוא בצפון: ברית-המועצות.

מוסקבה מעוניינת לכונן מחדש את היחסים שנתקו. לנו יש עניין חיוני חדש יחסים אלה, כדי להחזיר מידה של חופש-תמרון למדינות שלנו. פתרון ישראלי-ערבי עלייה מברית-המועצות, הפנת מתחים במישורים רבים - כולם ייצאו נשכרים מחידוש היחסים והתחלה של התיקרבות.

והנה, מה קורה? שלית בא לישראל, וכי דרך שכבר הפכה לשיגרה אצלנו, פוצצה הי שליחות בדרך של הדלפה מכוונת.

לכוון את החומה הסינית

השטח הרביעי הוא במזרח הרחוק: סין. אחריות כבירה קיבל על עצמו משרד-החוץ, עוד בימי משה שרת המנות. כאשר החמיץ את ההודמנות הגדולה לכונן יחסים עם סין העממית. כיום מצייצות הסוגניות הראשונות על אפשרות לתי-

"פלסטין, יא גולדה!"

קון המישהגה הפאטאלי. היו מגעים ראשונים בפאריס, ושוב, באותה דרך שיגרתית, פוצץ הדבר על-ידי הדלפה מכוונת, שמקורה בשגרירות הישראלית. הענק הסיני נכנס לזירה שלנו, תהיה זאת איזוולת הרתי-אסונות שלא לנמות כל דבר אפי שרי כדי לפרוץ פירצה בחומה הסינית.

סימן-שאלה גדול

כבוד היושבראש, בכל השטחים האלה יש קיפאון מוחלט - וזה בשעה שסימן-שאלה גדול מרחף על יתר סיני עם איצות-הברית, שהפכה מקור יחיד לסעד ולעזרה. היום בא גיחה סיסקו לארץ, ראש-הממשלה תיפגש עימו, אחרי יסיתיים ויכוח זה. מה תגיד לו?

שלמה יעקב גרוס (אג"ר): אולי תחפף אותך בדיניים?

יעקב נושתי (חרות): אולי אתה תיפגש איתי, במקום ראש-הממשלה?

אורי אבנרי: תפקיד ראש-הממשלה הוא לנהל את יחסי-החוץ של המדינה, תפקיד חברי הכנסת הוא להביע את דעתם של אלה ששלחו אותם לכאן.

אני מציע לך, גבירתי ראש-הממשלה, להיגיד לו: בעודנו דואגים לכמחוננו, אנו מוכנים לצאת לדרך חדשה, לגלות יוזמות חדשות כדי פו פלסטין, כלפי מצריים, כלפי ברית-המועצות, צות, כלפי סין - כדי לחסל סכנת מלחמה מקומית, למנוע עימות גבובאלי במרחב שלנו, ולפתוח דף חדש בתודותינו.

בתום הוויכוח הגשתי את הצעת-הסיכום, שנחתה ברוב עצום של הקואליציה ונחל, כש-רק אני מצביע בעדה. להלן הנוסח:

"הכנסת מקדמת בברכה את שלחות-השלום המחור דשת של מר ג'וזף סיסקו בישראל, וקוראת לממשלה לנצל בקיור זה, וכן לפתח יוזמות נוספות, לשם קידום השלום - על בסיס של בטחון ללא סיפוח."

העביר לידי ישראל את הידיעה שמנהיג הפידאיון, יאסר עראפאת, מוכן עתה לפתרון של שלום ישראלי-פלסטיני, על בסיס דו-קיום של שתי מדינות לאומיות, זו בצד זו. זה יוכחש מחר, מן הסתם, אך כל בר-דעת ומבין בענייני-המרחב יודע שזו אמת, ולא מהומים.

היום, כאשר תנועת הפידאיון מוכנה ומכר דרת, לא מעט באשמת עצמה, אפשר לדעת באחת משתי הדרכים: לשמוח לאידם, לעזור לחופיין לסיים את מלאכת הרצח, או להיפך - לפנות אל העם הפלסטיני, להושיט לו הכרה והבנה בשעתו הקשה ביותר, והציע לו הצ' עת-שלום נדיבה סבירה ומעשית לאלתר.

במילים פשוטות: להציע מיד לפלסטינים - לכל גור רם פלסטיני המוכן לפעול - עזרת ישראל להקמת מדינה פלסטינית לאלתר - בשטחים המחוקקים בידינו, תוך נכונות מירבית לשתוף-פעולה עימה לשיקום הפליטים. להגנה בפני מזימות החיסול בגדה המזרחית, להבטחת המקום הראוי לה במשפחת המדינות, לפיתוח כלכלתה, קיום גבול פתוח וגישה חופשית אל הנמלים. ניכסמן הכיר בסין, האם לא תהיה ראשי ממשלת ישראל מסוגלת להכיר בפלסטין?

אם קיסנינג'ר היה מוכן להיפגש עם צ'ו אנ-ליי, האם אין שיחה דיניץ מוכן להיפגש אפילו עם עראפאת? עני מהרהרות באוזני קריאות ההמון, כשי עת נאומו של עבדא-לנאצר, שהועבר ברדיו: "פלסטין, יא גמאל!" היתו רוצה להשמיע באוזני ראש-הממשלה קריאה דומה: "פלסטין, יא גולדה!"

מנחם ירדי (חרות): אתה מייצג את הפלסטינים, או את מדינת ישראל?

אורי אבנרי: אני מייצג את 17 אלף הברז חרים ששלחו אותי הנה, כדי שאלחם למען השלום!

מצריים מוכנה לשלום!

השטח השני הוא מדרום: מצריים. בשנה זו צעדה מצריים צעד אדיר קדימה, לקראת

ביטול הפער הסוציאלי והעדתי, למניעת המתחיים המסוכנים בין ותיקים מוכי-דלות לבין העולים החדשים.

השלום הוא האלף והת"ו של כל בעיותינו. השלום הוא היעד הלאומי העליון, אשר בו תלויים כל שאר היעדים - הסוציאלי, הכלכלי, החינוכי.

סגל הנוקשות הבינלאומית

שוב חלפה שנה. ואיוז שנה! שנה של מהפכה בכל מערכות העולם. השינויים מתקבלים ממדי עשי-אדמה, כשהרים הופכים עמקים, ועמקים להרים. מה שגראה כבלתי-אפשרי לפני שנה - הופך למציאות לנגד עינינו. דברים שהיו בטוחים ומוסכמים, הולכים ונעלמים. ורק אצלנו, בארץ קטנה זו, אין תזוזה, אין שינוי. ראש-הממשלה הפכה פמל בינלאומי שז עמידה איתנה - עמידה נוקשה - עמי דה מוצקה. ועמידה היא, כמוכן, ההיפך מיתזוזה.

עמידה פירושה - סטאטוס קוו. והסטאטוס קוו הוא מלחמה, המופסקת זמנית על-ידי שביתת-נשק - אותו מעגל-קסמים של קרב, הפוגה, קרב, הפוגה. במצב כזה - עמידה איתנה היא שלילית, ותזוזה היא חיונית - בתנאי שהתזוזה מובילה אל השלום. והנה, בשנה זו, ודווקא ברגע זה, ישנן אפי שריוות לתזוזה כימעט לכל הכיוונים. מזה זמן רב לא היה לממשלת ישראל חופש כה רב לתמרון - ומעולם לא היתה לישראל ממש' לה פחות מסוגלת לתזוזה, יותר קפואה ומי אובנת.

ארבע אפשרויות גדולות

אמנה ארבעה שטחים, שבהם אפשר לפתח היום תנופה אדירה של מעש ויוזמה. ארבע אפשרויות, שאין בינינו